

Návrh zámeru – Obnova národnej kultúrnej pamiatky budovy Úradu vlády SR - Karáčoniho paláca, zmena účelu využitia časti budovy

Úrad vlády Slovenskej republiky pripravil návrh zámeru zásadnej obnovy budovy Úradu vlády SR. Budova sídli na Štefánikovej ulici č.2 a v súčasnosti je využívaná ako administratívna budova ÚV SR. V druhej časti budovy sídli administratíva prezidentskej kancelárie. Budova má historickú minulosť a je známa pod názvom Karáčoniho palác (staršie Karácsonyiho palác). Staviteľom paláca bol gróf Quido Karáčoni (1817-1885), ktorý bol významnou osobnosťou panovníckeho dvora a zakladateľom charitatívnych inštitúcií. Palác bol postavený v historizujúcom štýle ako reprezentačný palác v rokoch 1883-1884 na mieste, kde bola predtým hospodárska budova za Grasalkovičovým palácom. Má mohutnú, plasticky členenú fasádu, ktorá patrila v čase svojho vzniku k významným objektom ulice. Fasáda sa zachovala v pôvodnom stave. Za palácom je vidieť zvyšky priestrannej terasy, ktorá slúžila návštevníkom Grasalkovičovej záhrady a z týchto čias je zachované torzo schodišťa. Budova má tri nadzemné podlažia, jedno podzemné podlažie a celý palác je krytý veľkou strešnou zástavbou krovu. Prvé, druhé a tretie podlažie tvoria v súčasnosti kancelárske priestory s desiatkami kancelárii rôznych veľkostí. Na prízemí sa nachádza veľká vstupná hala a chodby sú kryté. Na základe dostupných údajov vieme, že budova Karáčoniho paláca bola v minulosti viacnásobne prestavovaná. Stavebné úpravy sa týkali hlavne vnútorných častí budovy, kde sa mnohé pôvodné priečky zbúrali a znova vystavili. Najstaršia nájdená výkresová dokumentácia z roku 1957, Ing. arch. Kardoša a kolektívu, zachytáva prestavbu vtedy administratívnej budovy s dobudovaním početných kancelárskych priestorov a sociálnych zariadení. V tomto období došlo k zastrešeniu železnou konštrukciou s plechovou strechou nad dvorom a skladmi. Z toho vyplýva, že zle udržiavaná plechová strecha má 64 rokov. Táto zástavba necitlivým spôsobom narušila vzhľad Karáčoniho paláca z prezidentskej záhrady a s najväčšou pravdepodobnosťou v tomto období došlo aj k neestetickému zamrežovaniu väčšiny pôvodných historických okien zo strany prezidentskej záhrady. Podľa projektovej dokumentácie sa s ďalšou výraznou prestavbou začalo v roku 1995 a podieľal sa na nej Projektový ústav kultúry, štátny podnik zastúpený Ing. Gregorovičom. Podľa projektovej dokumentácie následne projekt od roku 1995 prebral ateliér Ing. arch. Petra Kucharoviča a prestavba sa realizovala asi do roku 1998. K zásadným zmenám v tomto období došlo hlavne v interiéri, kde sa vybudovali mramorové dlažby na prvom a druhom nadzemnom podlaží, v podzemných priestoroch bol dobudovaný bar a systém vzduchotechniky. Z prezidentskej záhrady vidieť jednoznačne zanedbanú fasádu, na ktorej sa v minulosti robili nekvalifikované úpravy systémom plátania vypadnutej murovky a podľa stavu fasády tento stav trvá pravdepodobne desaťročia. Okenné rámy nad úrovňou plechovej strechy sú v značne zanedbanom stave a vzhľadom na stav okien susednej časti prezidentskej časti Karáčoniho paláca sú prakticky všetky okná v zadnej časti odsúdené na výmenu, aj vzhľadom na osadené mreže na vnútorných častiach okien. Zásadnú opravu, prípadne výmenu si budú vyžadovať prakticky všetky dvere, ktoré sú vyrobené v historickom štýle, avšak sú značne poškodené (vysušenie, strata farby, miestna hniloba). Plechová strecha zastrešujúca dvor je z väčšej časti zhrdzavená, bez náteru a korózia spôsobuje na viacerých miestach jej zatekanie. Svetlíky, ktoré boli pôvodne osadené na obidvoch stranách strechy, sú zaslepené plechovými krytmi a strecha už dávno neplní svoj pôvodný účel a zásadným spôsobom prístavba znehodnocuje vzhľad

národnej kultúrnej pamiatky. Strecha v súčasnosti slúži na ochranu niekoľkých prázdnych zastrešených priestorov prístavby a zastrešenie parkoviska pre asi 20 áut. V katastrofálnom stave je pôvodný oporný múr terasy, na ktorom stojí zastrešená prístavba vybavená malými zamrežovanými oknami. Oporný múr je z veľkej časti zatečený a odpadajúce kusy omietky ukazujú pôvodné betónové jadro. Na prvý pohľad vidieť, že oporný múr v prezidentskej časti paláca bol zbúraný a zastavaný normálnou novostavbou, ktorá umožňuje vo viacerých miestach východ do prezidentskej záhrady. Projekt obnovy nepočíta s odstránením oporného betónového múra, ale s jeho zásadnou obnovou, tak ako to bolo v pôvodnom stave Karáčoniho paláca, kde za palácom bola veľká terasa, z ktorej schodište viedlo z bočnej časti priamo do Grasalkovičovej záhrady. V súčasnosti zo schodiska ostalo len rozpadnuté torzo s povylamovanými tehlovými schodmi. Bolo by vhodné, aby schodište bolo obnovené tak, aby si zachovalo svoj historický vzhľad a umožňovalo by komunikáciu medzi záhradou a priestormi vybudovanej škôlky. Projekt zásadnej obnovy (vonkajších aj vnútorných priestorov) Karáčoniho paláca ako národnej kultúrnej pamiatky predstavuje významný posun pre budovu ako takú, nakoľko sa po desiatkach rokov konečne uvažuje o zásadných stavebných úpravách vonkajšej časti tak, aby bol palác reprezentačným priestorom ÚV SR, bol ozdobou prezidentskej záhrady a zároveň poskytoval profit v podobe spoločenskej úlohy.

Z kancelárskych priestorov by sa po prestavbe vnútorných častí a obnove vonkajších častí budovy na prvom a druhom nadzemnom poschodí vybudovala materská škola, spĺňajúca všetky požiadavky súčasnej doby na proces výchovy a vzdelávania. Druhé nadzemné poschodie si zachová terajší účel ako kancelárske priestory. Moderné priestory škôlky, ktoré vzniknú v priestoroch historickej budovy, budú po splnení náročných požiadaviek poskytovať benefit mladým rodinám pracujúcim v štátnej správe. Budú stabilizujúcim faktorom na udržanie šikovných mladých ľudí v štátnej a verejnej správe. Škôlka bude spĺňať podmienky pre zaradenie do siete škôl a školských zariadení, čo umožňuje zásadne znížiť výšku školného. Tento projekt prezentuje možnosť spojenia obnovy národnej kultúrnej pamiatky a vybudovania novej škôlky. Prezentovaný pilotný projekt môže slúžiť ako príklad dôležitej podmienky na zlepšenie kvality vzdelávania a výchovy a reštrukturalizácie Slovenskej republiky.

Karáčoniho palác – aktuálny stav

Predná časť fasády s oknami

Detail vchodu pre autá s čiastočne poškodenou omietkou a nešetrne namontovanou klimatizáciou

Záber na okno z ulice Štefánikova, rám nesie zvyšky farby a uloženie okna vykazuje pukliny v osadení

Pohľad z ulice Štefánikova (predná časť budovy). Rozpadajúca sa fasáda v dôsledku prenikajúcej zemnej vlhkosti. Starý systém primúrovky nevyhovuje

Vchod do budovy zo Štefánikovej ulice so zavlhčenou rozpadávajúcou sa fasádou do výšky cca 1 metra

Zadná časť fasády Karačoniho paláca

Devastačný rozpad omietky vo výške druhého nadzemného podlažia nad strechou železnej prístavby

Detailný pohľad na odpadnutú farbu okna s odhaleným drevom a dodatočne vmontovanou mrežou

Úzke okno s poškodeným rámom, odpadnutou omietkou a popraskaným osadením

Otvorené okno do strešného priestoru, druhé nadzemné podlažie s rozpadnutým rámom

Necitlivo zakomponované a dodatočne osadené mreže do všetkých okien v zadnom trakte

Vyrezaný otvor v mreži (z kuchynky) umožňujúci inšpekciu strechy a provizórne opravy fasády značne rozrušenej s odhalenými tehľami a nedostatočnou opravou (sivý pás napravo a biele fláky opráv na fasáde)

Detailný pohľad na odpadnutú omietku s dutinami a puklinami vo fasáde.
Ide o neodborne opravenú a znova odpadnutú omietku

Časť plechovej strechy s odtokom vody a zaplátanými dierami po odpadnutej omietke a odhaleným drevom okenných rámov

Celkový pohľad na hrdzavú strechu so zaslepenými svetlíkmi a „záplatami“ na celej zadnej stene na druhom a treťom nadzemnom podlaží (cca 30 rokov neúdržby)

Časť plechovej strechy pokrytej hrdzou a zvyškami ochranného náteru

Prezidentská časť paláca

Predel medzi časťou „prezidentskou“ (vpravo) a časťou ÚV SR (vľavo). Prezidentská časť má novú omietku a všetky okná vymenené s kompaktným náterom

Opravená strecha a druhé a tretie nadzemné podlažie s novými oknami (eurookná)

Pohľad na dostavbu prezidentskej časti paláca z prezidentskej záhrady s novou strechou a oknami

Dva východy z prezidentskej časti budovy priamo do prezidentskej záhrady

Oporný múr terasy Karačoniho paláca nesúci prístavbu

Devastačný rozpad omietky s rozpadávajúcim sa podkladovým betónom oporného múra

Pohľad na časť oporného múra stavby ÚV plynule prechádzajúci do prestavanej zadnej časti prezidentskej časti paláca

Časť oporného múra úplne rozrušená koreňmi stromu, ktorý v minulosti z neho vyrastal a odhaleným potrubím (pravdepodobne chránička elektriny)

Oporný múr s nadzemnou nadstavbou, zamrežovanými oknami a opadanou omietkou na bývalej terase Karáčoniho paláca

Železná konštrukcia prístavby na terase Karáčoniho paláca

Prístavba necitlivo zakrývajúca dolnú polovicu paláca aj s oknami, slúžiaca ako veľkogaráž pre autá, vydláždená kockovou dlažbou a zakrývajúca vstavané priestory (dielne, sklad ...)

Pohľad na strešnú časť železnej konštrukcie plechovej strechy so zaslepenými svetlíkmi so znakmi hlbokej korózie plechu

Medzipriestor so zatekajúcimi plechovými panelmi, kde chýba krycia farba

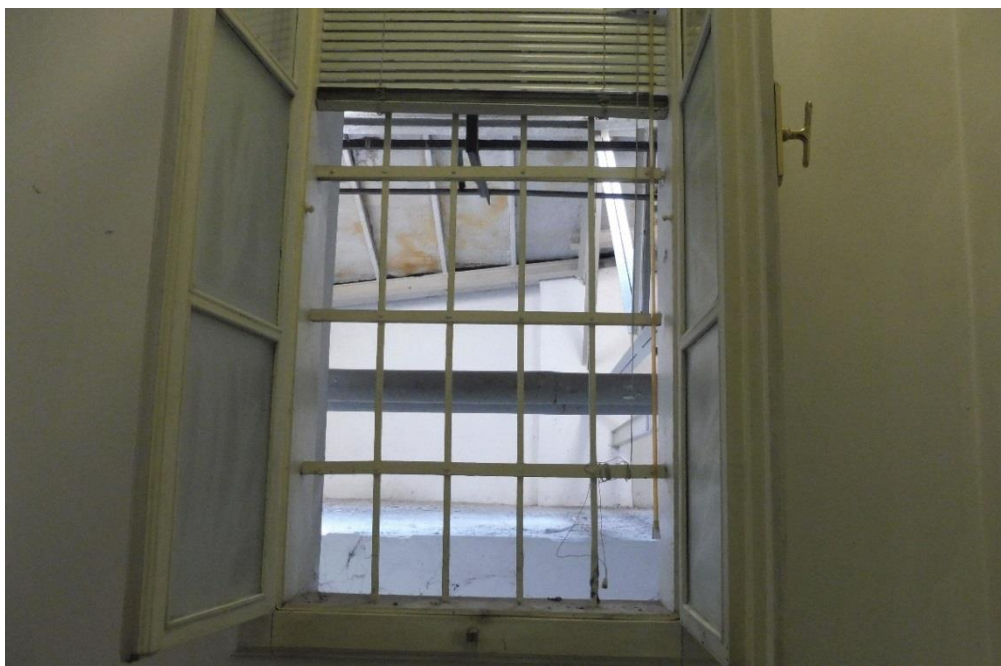

Pohľad z okna Karáčoniho paláca prekrytého strešnou konštrukciou so stopami odpadajúcej omietky a vlhkosti zo zatekania strechy

Pohľad z okna na okno rozdelené betónovým prekladom strechy na polovicu (jedna nad strechou a jedna pod strechou) s vloženou železnou mrežou

Pohľad zo schodišťa do okna, ktoré slúži skôr ako vetracie, než ako plnohodnotné okno, pretože je celé schované pod strechou (na prezidentskej časti sú všetky tieto okná nad strechou a žiadne nie sú zamrežované)

Zamrežovanie okien zo strany prezidentskej záhrady vytvára dojem, že sa diváci pozerajú na väzenie a nie na administratívnu budovu ÚV SR. Mreže sú na všetkých oknách umiestnené tak, že sú prakticky nedostupné bez špeciálnej lezeckej techniky

Okno pod plechovou strechou prístavby prekrížené teplovodom na vonkajšej časti fasády privádzajúce teplo z prezidentskej časti paláca, kde je umiestnená spoločná kotolňa

Neopraviteľné vady zosušeneho materiálu dverí a vyhnilé drevo

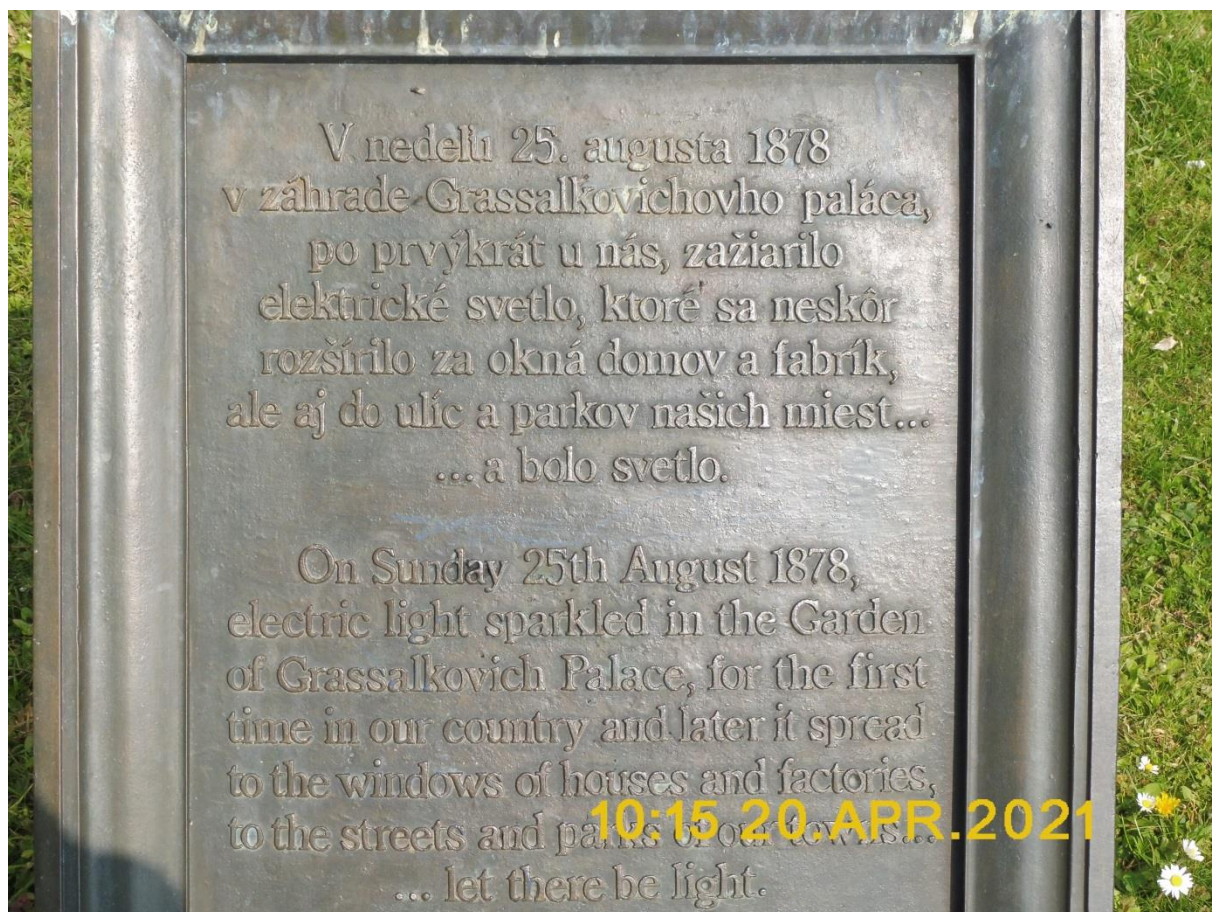

Popraskaná vnútorná vyplň požadujúca zásadnú opravu

Deštruovaný dverný rám vyžadujúci výmenu

Pamätná doska v Grasalkovičovej - prezidentskej záhrade